

SAARTJE WYNANTS OP DE KERKSTOEL

„Het geloof maakt mij tot wie ik ben”

Saartje Wynants praat rustig en bedachtzaam. „Ik ben verrast dat men voor zo’n gesprek aan mij denkt, ik weet niet of ik al voldoende te vertellen heb om een heel interview te vullen, maar ik wil me daar natuurlijk graag voor vrijmaken”, had ze op mijn mail geantwoord. Die verbazing is haar aan te zien. Ze behoort tot die mensen die een heel gesprek lang rustig mooie en waardevolle uitspraken doen, alsof het zaken zijn die iedereen toch al lang weet. Dat is verfrissend, in deze wereld vol zelfingenomen schreeuwerigheid.

Het tweede wat mij opvalt is dat, als ik Saartje vraag zichzelf even te situeren, ze spontaan en eerst vertelt dat ze gehuwd is met Joachim en de mama is van Senne en Flor, zes en vijf jaar oud. Dat heb je met mensen die zichzelf niet in het middelpunt plaatsen. Ook dat zal mij het hele verdere gesprek opvallen.

Saartje, je bent een uitdrukkelijk gelovige jonge vrouw, die sterk geëngageerd is in de kerk. Hoe is dat in jouw leven gegroeid?

Ik kom uit een katholiek gezin, ik heb het geloof echt van thuis meegekregen en daar ben ik blij om. We gingen elke zondag met heel ons gezin naar de H. Hartkerk en mama gaf catechese, toen nog thuis. Ik ging haar daar spontaan bij helpen. Zo ben ik er wat in gerold: ik werd misdienaar, werkte mee aan de kindervieringen. Ik heb een beetje het gevoel dat ik daar altijd mee bezig geweest ben. **Kerk en geloof zijn een constante in mijn leven** en ik heb er altijd een houvast in gevonden. God is er altijd in mijn leven, vooral op de momenten waarop ik hem nodig heb. Het is bij mij een beetje zoals in het verhaal met die voetstappen: op de moeilijke dagen zien we maar één paar voetstappen, omdat we dan gedragen worden. Gods aanwezigheid geeft mij gemoedsrust. Vanuit onze relatie met God weten we dat we nooit alleen zijn.

Kleurt het geloof jouw dagelijks leven?

Het geloof maakt mij tot wie ik ben, het bepaalt hoe ik in het leven sta. Het inspireert mij ook om goed te zijn voor andere mensen. Dat is nog veel sterker geworden door mijn kinderen. Bij Senne en Flor is een autismespectrumstoornis vastgesteld. Het was even slikken toen we dit vernamen, maar vandaag is onze dankbaarheid om deze kinderen des te groter. Ze zien alles heel eerlijk en puur, echt zoals het is. En zij zelf zijn zoals ze zijn, zonder komedie of schijnvertoningen. Hoe was het weer: „Wie niet wordt als een kind, zal het koninkrijk niet binnengaan.” Zoiets toch?

Wat ons ook diep raakt, is dat zij de dingen en de mensen op dezelfde manier ervaren. Toen Flor, onze jongste, geboren was, kozen wij voor het geboortekaartje een gedicht over twee broers, dat eindigde met de zin „**en op een dag, niet ver vooruit, ziet onze wereld er hetzelfde uit**”. Dat is voor hen nu echt het geval.

Je bent vandaag erg actief in catechese. Waarom deze keuze?

Catechese is de meest laagdrempelige en toegankelijke manier van verkondigen. ***Ik wil graag mijn geloof delen en kinderen liggen mij nauw aan het hart.*** Ik kies wel bewust voor catechese aan eerste communicanten. Ik vind dat andere mensen, ook andere catechisten, vaak meer kennis hebben dan ik. Ik voel me daar soms door omvergeblazen. Ik hou het graag eenvoudig, ook al omdat spreken over geloof vandaag niet zo evident is. Veel mensen zoeken zin in hun leven, maar het is niet het vlotste gespreksonderwerp ‘aan de schoolpoort’. In de school wellicht ook niet.

Doe je nog andere dingen in de H. Hartparochie?

Ik werk mee aan de gezinsvieringen en ben ook lid van de werkgroep catechese van de Pastorale Eenheid. Daarnaast ben ik lid van het parochieteam en van het Team Turnhout Centrum Oost. Mijn ‘gids’ in al die engagementen is Miet Daeleman, aan wie ik veel te danken heb. Ik voel me heel goed onder haar vleugels.

Wat verwacht jij van de Pastorale Eenheid?

Ik zie vooral uit naar meer samenwerking, al gaat het in eerste instantie vooral om uitwisselen van ervaringen. Het is voor mij een grote zorg hoe we de kinderen, en hun ouders, ook na de eerste communie beter kunnen ‘vasthouden’. Laten we daarvoor de krachten bundelen. Ik zie uit naar een meer kindvriendelijke liturgie, soms zijn onze vieringen vandaag wat koud. Misschien moeten we streven naar meer diversiteit in de vieringen, zodat er elke week ook vieringen zijn waar kinderen zich echt thuis voelen. Als we openstaan voor elkaar, kunnen we samen ***een bloeiende en leven gevende kerk worden***, ook al zullen we met een kleinere groep zijn. Waar onze Pastorale Eenheid zeker voor zorgt, is dat de kerk meer naar buiten treedt. Ik word over ontwikkelingen in de kerk aangesproken, het circuleert onder de mensen.

Hoe zie jij de toekomst van de Kerk? Ben je optimistisch?

Het lijkt vandaag niet gemakkelijk om optimistisch te zijn. Ik ben er wel zeker van dat er altijd gelovige mensen zullen zijn, ook al zijn veel mensen minder kerkbetrokken. ***Ik vind het belangrijk dat we trouw blijven in ons geloof.*** Ik heb het geloof van thuis meegekregen en ik zou het graag aan mijn kinderen doorgeven. Senne doet volgend jaar zijn eerste communie en ik merk dat hij dat echt wil doen. Dat vind ik prettig, het moet iets zijn waar kinderen naar uitkijken.

En wat jouw eigen engagement betreft?

Dat zie ik wel zitten. ***Ik put heel veel plezier uit wat ik doe in de kerk.*** Ik kan nog veel leren, maar ik word in de H. Hartparochie goed ‘gesoigneerd’. Het doet deugd te voelen dat mensen voor je zorgen.

Ons gesprek duurde wat langer dan voorzien, het is donker rond het HIVSET als ik Saartje met flinke tred naar buiten zie stappen. Ik blijf in mijn bureau nog wat mijmeren, met veel bewondering voor deze jonge vrouw. Ik denk aan onze Pastorale Eenheid en er is een zin

die mij voortdurend voor de geest komt. "En op een dag, niet ver vooruit, ziet onze wereld er hetzelfde uit". Zou dat ook voor onze gemeenschappen en geloofskernen gelden? Worden wij, met alle ruimte voor diversiteit, één van hart en één van geest? Ik blijf nog wat bidden. Even maar. Stilletjes.

Dirk Godecharle

Geweld in de Bijbel

*Het leven van de geloofsgemeenschappen binnen onze Pastorale Eenheid krijgt op diverse manieren gestalte. Mensen bidden en vieren samen liturgie, ze engageren zich op vele manieren in diaconie en initiatieven rond solidariteit, ze geven de vreugde van het geloof door in catechese en verkondiging, ze bouwen dagelijks aan een gemeenschap waar het voor iedereen goed is om leven. Als deze aspecten proberen we in dit blad aan bod te laten komen. Maar er wordt in onze gemeenschappen ook gereflecteerd en gedialogeerd over ons geloof. Mensen van bij ons schrijven artikels, geven spreekbeurten of nemen op andere manieren deel aan het 'maatschappelijk debat'. **In deze nieuwe rubriek willen we ook voor dit 'denkend en dialogerend geloof' ruimte bieden.** We zijn zeer blij met het engagement van allen die nu reeds toezegden aan deze rubriek te willen meewerken. Nieuwe kandidaten zijn uiteraard steeds van harte welkom.*

*Als eerste in de rij laten we **Luc Nijs** aan het woord. Luc Nijs woont aan de Turnhoutse Nieuwe Kaai en staat aan het hoofd van een internationale financieringsmaatschappij. Hij is een frequent spreker op conferenties over economische, industriële en financiële thema's en doceerde aan verschillende Europese universiteiten en business schools. Momenteel is hij verbonden aan de universiteit Leiden. Hij publiceerde een reeks boeken over de maatschappelijke implicaties van economisch en monetair beleid. Maar Luc Nijs is ook diaken in opleiding in het bisdom Hasselt en kruipt wel eens in de pen rond thema's die zijn leven en overtuiging als gelovige raken. Een voorbeeld hiervan is '**Geweld in de Bijbel**', een thema waarover in onze media vaak zonder veel diepgang gepraat wordt. Tijd dus voor wat tegengas. We publiceren het interview met Luc in twee delen, vandaag en volgende week.*

Luc, het geweld dat voorkomt in de Bijbel, met name in het Oude Testament, wordt vaak aangehaald, maar is ook voor veel gelovigen echt wel een probleem. Hoe moeten we die passages begrijpen?

Die geweldpassages staan in de Bijbel en het heeft geen zin die te ontkennen. Deze passages hebben evenwel een functie, namelijk de lezer er ten alle tijde aan te herinneren dat **geweld eigen is aan het leven en als het ware altijd op de loer ligt**. De vergeldingsleer die men reeds meer dan 2000 jaar geleden kende, hebben wij nu geïnstitutionaliseerd in onze moderne maatschappij via rechtbanken en wetgeving en is een constante doorheen de menselijke geschiedenis. Meer nog, vaak leidt geweld tot meer en agressiever geweld en ontwikkelt zich een spiraal van geweld. Dat is geen religie-specifiek fenomeen maar uiterst menselijk en werelds. Mogelijks bent u vertrouwd met de codex Hammurabi uit de periode 1780 v. Chr. die bekend is geraakt, niet enkel als de eerste systematische optekening van (Babylonisch) recht maar met name omdat de inhoud ervan veel gelijkenissen vertoont met de geweldpassages en voorschriften uit de Pentateuch, de eerste vijf boeken van de Bijbel. De gelijkenis toont aan dat er geen of nauwelijks verschil was tussen de religievoorschriften en de wetsvoorschriften ten tijde van de redactie van de boeken van de Pentateuch.

Een ander aspect is het feit dat de oorspronkelijke God van de Joden in het Oude Testament met name een strenge en rechtvaardige God was- die toezag op de naleving van de Wet- die nadien - met name na de Babylonische overheersing- evolueerde naar een meer universelere en barmhartige God voor de gehele mensheid.

Een derde aspect is dat vele van de geweldpassages in het Oude Testament nog niet eens overeenkomen met werkelijk historisch geweld, zo leert ons de Bijbelse archeologie. Vaak zijn het ultieme uitingen van een gefrustreerd en uitgeput volk dat gebukt gaat onder werelds en willekeurige geweld en dat wordt gedwongen om andere goden te aanbidden. **Welke gelovige droomt dan niet van een God die te hulp schiet** en de balans herstelt. De finale redactie van vele van die geweldsteksten hebben plaatsgevonden tijdens periodes van diepe ellende voor het Joodse volk, en in het bijzonder ten tijde van de Assyrische en Babylonische overheersing en verbanning.

Maken we best onderscheid tussen verschillende soorten geweld in de Bijbel?

Er zijn veel verschillende soorten geweld te onderscheiden in de Bijbel die elk hun eigen inzichten bieden en eigen beoordeling vergen. Zo is er het geweld binnen het Joodse volk, wederzijds geweld tussen Joden en andere volkeren, en geweld van God tegen Joden maar ook andere volkeren. Andere indelingen zijn overigens ook perfect mogelijk. Het punt blijft dat **elk van die verhalen een eigen context en vertelperspectief heeft**. Vaak was dat perspectief die van het joodse volk in verdrukking en ballingschap, in een maatschappij die toch al veel meer gekenmerkt werd door allerlei geweld (zowel in de maatschappij als in het gezin). Veel van deze teksten zijn over langere periodes mondeling overgedragen en daarna door een al even lang meerlagig redactieproces gegaan. In het boek Esther lezen we daarover '**het werd opgeschreven om nooit meer te vergeten**', waarmee wordt aangegeven dat het de (transhistorische) boodschap is die telt, niet het verhaal. En laten we niet vergeten, geweld wordt niet verheerlijkt in het Oude testament. Hoeveel rechtvaardige oorlogen David ook gevoerd heeft, hij mag de tempel niet bouwen, omdat hij een man is van de strijd, van het bloed. Deze beoordeling is ongekend in de wereld van het oude Nabije Oosten.

Maar de Bijbel is toch ons "Heilig Boek"?

De Bijbel is dan wel heilig voor de christenen, het is heilig als geheel en niet noodzakelijk in zijn individuele onderdelen of versnipperde fragmenten. Het isoleren en uitvergroten van tekstdelen leidt tot aberraties allerlei. Het uitvergroten van standpunten en uit de context wegnemen van passages is vragen om onbegrip en het miskennen van de literaire traditie. Het zijn **woorden over God waarin de woorden van God doorklinken**, maar wel rekening houdend met de beperktheden van de mens, de menselijke taal en de broze tekstoverlevering die de Bijbel uiteindelijk is. Dat vraagt om een zekere terughoudendheid en mate van schroom bij het toekennen van standpunten aan de Bijbel. Het is overigens niet voor het eerst dat de bijbel aanspraken worden toegedicht waar het zelf geen aanspraak op maakt (bijv. het Genesis verhaal over de schepping als wetenschappelijk verklaring voor het ontstaan van het heelal). Ik wil toch graag ook even terugkomen op dat aspect van de Bijbel als 'Heilig' Boek. De Heiligheid van de Bijbel ligt uiteindelijk niet in het boek zelf, in het statische van de historisch-geïtueerde verhalen of in de teksten die tijdens het canonisatieproces uiteindelijk zijn weerhouden. **De Heiligheid bestaat uit een dynamische interactie met de lezer, doorheen wie de bijbelse boodschap gestalte krijgt in het hier en nu van de 21ste eeuw**. De continue overlevering en traditie die daardoor ontstaat binnen geloofsgemeenschappen heeft net tot doel om al te eenzijdige lezingen of al te menselijke aberraties als het gaat over God te filteren.